

1. Samuelova 5–7

Postřehy pro učitelku

Pelištejci tedy Boží schránu vzali, přenesli ji do domu Dágonova a vystavili ji vedle Dágonu. (5,2)

Navazuje z předchozího vyprávění, kdy si Izraelci vzali archu úmluvy do boje proti Pelištejcům, aby je zastržili. Akce měla ale opačný efekt – Pelišťjci se sice lekli, ale o to statečněji bojovali a vyhráli. Kdežto Izraelci si archu vzali s sebou, aniž by v Hospodina opravdu věřili. Pelišťjci tak v Hospodina věřili vlastně víc, než Izraelci. Někdy jsme svědky toho, že pohané mají k Božím věcem (kostelu, bohoslužbám, církvi) větší respekt, než samotní věřící, což je pro nás zahanbující.

Je však také dobré vzpomenout na slova apoštola Jakuba: „Někdo však řekne: 'Jeden má víru a druhý má skutky.' Tomu odpovím: Ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na skutcích. Ty věříš, že je jeden Bůh. To je správné. I démoni tomu věří, ale hrozí se toho.“ (Jakub 2, 18n) Pelišťjci vystavují archu vedle své modly Dágonu, protože pro ně je „bůh jako bůh“. Uctívají bohy, protože se to hodí, je lepší mít mocné bohy na své straně. Ale necítí k nim lásku. Jak správně říká Kalvín, „pravá zbožnost je bázeť spojená s hlubokou náklonností“. Boha se nemáme jen bát, máme být také rádi, že je, máme jej milovat.

Dágon ležel tváří k zemi před Hospodinovou schránou (5,4) tzn. jako by se Hospodinu klaněl. Pelišťjci se tak dovídají, že není bůh jako Bůh. Příhodné poselství i pro naši dobu, která má sklon vidět všechna náboženství jako stejně cenná. Dokonce i z církve někdy zaznívá mylný názor, že „máme všichni jednoho Boha“. Když dvě víry o té samé věci tvrdí pravý opak, nemohou mít pravdu obě. Např. v jainismu je vegetariánství podmínkou spásy, když se naopak povzbuzován, aby jedl vše (Sk 10, 10–16). Různé víry pro sebe ani nejsou příliš velkým obohacením, protože když si navzájem objasní v čem přesně se nemohou shodnout, není už moc o čem se bavit. Je samozřejmé, protože v čem se liší, co naši protivníci skutečně uží, abychom jim nepodsouvali něco, co není pravda a neodsuzovali je neprávem.

Jinou otázkou je, zda jiní bohové „existují“ nebo ne. Písmo není úplně jednoznačné. V některých částech Písma Hospodin „stojí ve shromáždění bohů“, jinde zas stojí jasně „já jsem Bůh a jiného už není“. Pavel v 1 Kor 10, 20 říká „to, co pohané obětují, obětují démonům“. Asi nejjasněji shrnuje opřít Pavel v 1, 21–23. „Poznali Boha, ale nevzdali mu čest... zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáka a zveru a plaz.“

Celé to snad jde shrnout takto: Lidé ve svých různých náboženstvích objevují jistě část pravdy o pravém Bohu, ale vše mísí z povrou. Možná pro tu dobrou část některá místa Písma s jinými bohy jakoby požívají, stejně jako my máme mít jistou míru respektu k tomu, co je na přesvědčení pohanů čestné a ctnostné. Když lidé něčemu věří a ovlivňuje to jejich životy, prostě to tu „nějak je“. Když někdo uvidí strašidlo a uteče kvůli němu z domu, je to jen přelud ale zároveň zasahuje do skutečného života. Když ale přijde „na akorát“, jiní bohové než Hospodin prostě nejsou, jsou to jen přeludy. Služba přeludům má vpsledu vždy sklon člověka pohltnout, démonsky se ho zmocnit. Dodejme závěrem, že my jsme již jediného pravého Boha poznali, otázka, jak je tomu s jinými bohy tak pro nás není nijak zásadně důležitá a věnujeme se jí jen pro úplnost.

Dágonova hlava a obě jeho ruce ležely uraženy na prahu (5,4) Znamení Dagonovy bezmoci tváří v tvář Hospodinu. Hlava znamená důstojnost, ruce moc, schopnost něco udělat; obojí Dágon ztrácí před Hospodinem. Možná otázka odpověď na naši předchozí otázku: Dágon něco znamenal, „dokud byl mezi Pelištejci sám“. Když ale mezi ním přišlo znamení moci skutečného Boha (archa), Dágon najednou neznámá nic.

Možná nás napadne „kdo to udělal“. Pro naši představitost je ještě přijatelné, že socha spadne z podstavce před Boží schránou – stejně i pro Pelištejce, kteří i později přemýšlejí, zda to celé není náhoda. Uražené ruce a hlava uložené úhledně pár metrů dál na prahu už ale nejsou náhoda. Vtip divu je ale vždy právě v tom, že nikdo neví, kdo a jak to udělal, vidíme už jen výsledek. Věc se nicméně stala a je nevysvětlitelná i pro nás v naší době.

Proto až dodnes nešlapou v Ašdódu... na Dágoněv práh (5,5) Poselství divu bylo jasné – Bohem je pouze Hospodin. Pelištejci si z toho ale vzali jen to, že ten práh nějak nosí smůlu. Je to typická pověrčivost pohanství, kdy nemáme k bohu žádný vztah, nezajímá nás celkový smysl věcí, ale pouze to, že některá věc, místo, čas, přináší štěstí nebo smůlu. Nutno dodat, že jako keřované jistou míru pověrčivosti u lidí tolerujeme. Snoubencům nedáváme jako svatební dar nože (povra „rozřezou štěstí“), nepodáváme si ruce křídlem atd. Děláme to proto, aby si lidé pověrčivě nevykládali naše jednání jako osobní útok, „uknutí“. Sami u sebe si však musíme uchovat vědomí, že takové věci nic neznamenají.

Nechť je schrána Boha Izraele dopravena do Gatu. (5,8) Následující vyprávění o cestování Boží schrány z místa na místo má humornou povahu, kterou vycítíme i napříč tisíciletími. Je to takové „přehazování horké brambory“. Nejdříve jde schrána do Gatu možná proto, že Gatské kníže si myslí, že dovede věc zvládnout lépe, než než Ašdódští a teď se na zajímavou náboženskou trofej. Ale nevyjde to. Ekrónanem už chtějí nejspíš archu podstrčit jako „žerného Petra“, už se nekoná žádná porada knížat, ale plán nevyjde.

zpřesobila Hospodinova ruka ve mstě nesmírnou hrůzu a ranila muže msta, malé i velké; vyrazily se jim nádory (5,9) Kdo je více zvyklý na povětšinou vážný tón Nového Zákona (tam jde o všechno), může být překvapen nezdánlivě žerným nádechem starozákonních příběhů. Jak zjistíme z více než náznaků dalších kapitoly, nešlo nejspíš o ledajaké nádory – nákaz dříve přede vším muže a samotný originální text zřejmě záměrně užívá výraz, které mohou znamenat intimní partie. Nákazu bychom asi mohli přirovnat k dnešním pľušnicím, které neléčené mohou v dospělosti být až smrtelné, navíc ale ohrožují „mužnost“ – pro pľištejské válečníky bylo asi obtížné rozhodnout se, co je horší. Tento aspekt textu však není pro dťi zřejmě nijak zajímavý a tak jej uvádíme jen pro úplnost.

Volání msta o pomoc stoupalo k nebesům. (5,12) A v další kapitole bude vyslyšeno. Přijí vši nesmlouvavosti boj s pohany v SZ nikdy nezanikne fakt Božího slitování nad každým trpícím. Pelištejcům se v přebhu kapitoly směje (humor je jednou z nejlepších zbraní proti utlačovateli); závř kapitoly nás ale upomíná, že jsou to také lidé a bolest a ponížení cítí úplně stejně, jako my. Že je nějaká bolest komická, nečiní ji méně bolestnou, spíše naopak. I později bude v SZ platit: Boj proti nepříteli jen tehdy, když jsou reálným ohrožením a mají moc; nad bezmocnými slitování.

Po sedm mstíc byla Hospodinova schrána na poli Pelištejců. (6,1) tedy více než pľ roku si s ní nikdo neví rady. Jako i Břh sám je nezařaditelný, nepochopitelný, pokud poznání Boha není spojeno s láskou.

Pelištejci svolali kněze a věštky a ptali se ukazuje se, že i pohanští kněží a věštky mají nějaké povědomí o Hospodinu. Již jsme citovali Pavla, že poznání pravého Boha je do jisté míry přístupné všem lidem. Pohanští kněží správně usuzují, že je potřeba přinést oběť za provinění, přiznat vinu. Přiznané však je, že říkají Musíte jí (tedy arše) přinést oběť za provinění. Ve své pověrčivosti tak jistě poznání neviditelného Boha okamžitě zaměňují za nějakou viditelnou věc, tentokrát za archu. Také oběť v podobě napodobeniny nádoru a myší je klasická magická praktika léčení stejného stejným. Stále si také nechávají v záloze, že stalo se nám to náhodou (6,9). Aby si byli jisti, nechávají věz táhnout kravami po otelení a telata nechávají doma. Za normálních okolností by se krávy vrátily ke svým telatům.

šly stále po téže silnici a bu?ely (6,12) bu?ely z?ejm? proto, že se jim necht?lo jít, ale musely. Krávy vede zp?t sama moc Boží.

Hospodin však ranil bétšemešské muže za to, že se podívali do Hospodinovy schrány.(6,19) Protože ani Izraelci nerozeznávají v Hospodinu jediného prv=ho Boha, stejn? jako Pelišt?jci. Do archy se z?ejm? podívali proto, aby zjistili zda z ní pelišt?jci n?co nevzali nebo do ní n?co nep?idali. Ale když B?h mohl zp? sobit, aby se archa vrátila, neohlídal by si i toto? Možná využili p?íležitosti a podívali se do archy, což jinak sm?l jen kn?z. Možná nám p?ijde zvláštní, že v arše byly desky zákona, nádoba s manou a Áronova h?l **na sv ?ductví** a p?itom je sm?l vid?t jen velekn?z. Ale taková je samotná povaha víry B?h chce, aby si lidé sv?d?ili navzájem a pro Boha v??ili jeden druhému. Do t?etice, osud muž? z Bét-šemeše ukazuje, že B?h je nejen dobrý, ale také svatý, užitek z Boží dobroty máme jen tehdy, když Boha nezleh?ujeme, ale máme p?ed ním posvátnou báze?.

**Kdo m?že obstat p?ed Hospodinem, tímto svatým Bohem? A ke komu poputuje od nás?(6,20) ** Následuje podobná situace jako u Pelištejc?, bétšemešští se budou snažit archy zbavit. Jak uvidíme v další kapitole (7,2), archa bude dvacet let (!) uklizená v Kirjat-jearímu, protože si s ní nikdo neví rady, stejn? jako Pelišt?jci. I pro Izraelce je Hospodin jen jeden z boh? a svým zp?sobem neužite?ný, protože si žádá osobní vztah. Na to lidé nejsou stav?ní, jsou zvyklí uvažovat spíše zp?sobem kolik to bude stát a co za to.

Tu celý izraelský d?m zatoužil po Hospodinu. (7,2) Dalo by se říci, že nastala genera?ní vým?na, uplynulo dvacet let. Jsou nejen více a mén? zbožní lidé, ale i více a mén? zbožné generace. Není tomu tak, že je v každé dob? stále stejné procento dobrých a zlých. Jsou generace zkažené (tak mluví Ježíš o svém pokolení), jsou generace slušné. V tom dnes m?že osamocený v??ící najít út?chu, narodil se prost? do doby, kdy je v??ících málo, klidn? se v tom ješt? za svého život m?že do?kat zm?ny. Zárove? nám to brání v ?asté snaze vybírat z lidí, kte?í vyznávají víru ješt? n?jakou menší skupinku pravých v??ících, obrácených, znovuzrozených apod. Zas tak komplikované v?ci nejsou, n?kdy je v??ících prost? víc, n?kdy mí?. Že se jist? v církvi n?kdy vykytují pokrytci neznamena, že je máme vid?t v každém druhém.

?erpali vodu a vylévali ji p?ed Hospodinem (7,6) následuje pokání Izraelc?. ?erpání a vylévání vody je n? co jako ob??. S velkou námahou vytáhne ?lov?k drahocenou vodu ze studny a pak ji jen tak vyleje. ?íká tím: Nezasloužím si tvé dobré dary, Hospodine. V Zákon? takový úkon nikde ustanoven není, je asi spíš pohanského p?vodu, ale B?h i takovou nevhodnou bohoslužbu shovívav? p?íjal, protože byla up?ímná.

Když se Pelištejci doslechli, že se Izraelci shromáždili do Mispy, vytáhla pelištejská knížata proti Izraeli. (7,7) Pelištejci pochopili shromážd?ní jako p?ípravu na válku. Církev je ?asto pronásledován proto, že se jejímu náboženskému po?ínání p?isuzují politické ú?ely. T?eba nechota ob?tovat císa?i ve starém ím ? byla brána jako vzpoura.

Hospodin onoho dne zah?m?l mocným hlasem proti Pelištejc?m a uvedl je ve zmatek. (7,10) Prvek ? astý i v jiných Hospodinových bojích. Vojsko je mocné, když jedná jako jeden muž, když v??í veliteli a smyslu v?ci. Když toto není, chová se jako zmatený dav a je nebezpečné vlastn? i samo sob?. Trest pro Pelištejce odpovídá provin?ní: Nemají víru v nejvyššího Velitele a smysl všeho, jejich trestem je proto zmatek. Izrael je takto zachrán?n.

Návrh výkladu

1. Izraelci vzali truhlu do boje, aby pod?sili Pelišt?jce, ale smi nev??ili. Pelišt?jci v??ili, ale báli se a strach jim dal sílu bojovat. Nikdy nemáme hrozit tím, co nejsme p?ipraveni ud?lat.
2. Pelišt?jci v??ili v Hospodinovu moc, ale byl pro n? B?h jako b?h. Cht?li Hospodina jen využívat. Tenhle B?h je le mocn?jší než ostatní bohové, kte?í ani bohové nejsou. Nikdo jej k ni?emu nem?že donutit. Ale B?h chce, aby jej lidé milovali a tomu, kdo jej miluje, dá sám od sebe nakonec všechno, ne protože by musel, ale protože chce. Jako naši rodi?e nám dávají dobré v?ci ne proto, že by museli, ale protože nás mají rádi a cht?jí.

3. Dágonova socha se klaní arše. Napoprvé to mohla být ještě náhoda, na podruhé už ne. Jak to Bůh udělal, nevíme, nikdo u toho nebyl. Je to pro nás tejně překvapení, jako pro Pelišťáky, je to zázrak.
4. Bůh potrestal Pelišťáky boláky (do jaké míry popsat ponižující povahu nemoci nechávám na učitelských)
5. Pelišťáci si archu přehazovali jako horký brambor.
6. Nakonec jim jejich vůdci poradili poslat archu zpátky s dary. I když věděli o Hospodinu, mysleli si, že to celé dělá archa. Archa přitom byla vlastně obyčejná truhla, to vše způsobil Hospodin.
7. Archa se zázračně vrátila. Měla být pro Izraelce jako Boží trůn, bétšemeššit si ale mysleli, že je Bůh nevidí, když se do ní tajně podívali.
8. Všichni se polekali a raději archu uklidili do Kirjat-jearimu na dvacet let. Přitom ale stařilo Boha milovat a zároveň si ho vážit.
9. Ale přišla lepší generace. I po dneku, kdy je věřících málo, může zase přijít doba, kdy jich bude hodně.
10. Izraelci litovali, že měli jiné bohy a Hospodina neposlouchali. Shromáždili se, aby přiznali svou vinu, Pelišťáci si mysleli, že se chytají do bitvy a zaútočili první. Ale Bůh Izraelcem odpustil, protože se přehledli a udělal mezi jejich nepřáteli zmatek, takže je Izraelci porazili.

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 5–7](#)